

Зрозуміло, що зараз в умовах українських реалій здається, що такий рівень технологічності є недосяжним. Однак, в епоху цифровізації все настільки швидко змінюється, що ми скоро самі опинимося в епіцентрі схожих подій.

Наведене вище дає можливість зробити висновок про те, що наразі потребують зміни законодавчі підходи щодо порядку роботи із електронними зверненнями з заявами і повідомленнями про кримінальні правопорушення. Вбачається, що такі зміни будуть запроваджені законопроектом «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування». Також слід зауважити, що створення та формування нового органу – БЕБ України в епоху цифровізації суспільства, має відбуватися з урахуванням останніх змін щодо порядку роботи з інформацією, змін у визначенні місця електронних доказів у кримінальному провадженні тощо.

Карпенко Наталія Василівна,

доцент кафедри кримінального права
та кримінології Університету ДФС України,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На сьогодні, інститут звільнення від кримінальної відповідальності досліджують як факт, що винний не буде нести кримінальну відповідальність, хоча він і скоїв діяння, що мають ознаки складу кримінального правопорушення і ці діяння не вчинилися під впливом обставин, що виключають злочинність діяння. Рішення про таке звільнення приймається тільки судовим органом. Звільнення від кримінальної відповідальності розглядають як відмову держави від застосування кримінально-правових механізмів до винного, що скоїв кримінальне правопорушення, передбачене кримінальним кодексом, якщо така особа не становить великої суспільної небезпеки, виконала визначені умови, передбачені законом та спроможна виправитися без примусу держави через покарання.

Також, слід відмітити, що звільнення від кримінальної відповідальності не порівнюється з відстороненням від відповідальності у зв'язку з відсутністю в діях особи складу кримінального правопорушення чи за наявності обставин, які виключають протиправність діяння. Закон лише передбачає можливість звільнення від кримінальної відповідальності винного, в діях якого наявний певний склад кримінального правопорушення. Відсутність складу кримінального правопорушення в діях винного виключає можливість звільнення, бо не можна звільняти від кримінальної відповідальності того, хто не вчиняв кримінальне правопорушення.

Постановлення судом рішення про звільнення винного від кримінальної відповідальності є актом, що свідчить про припинення кримінально-правового відношення між особою, яка вчинила кримінальне правопорушення, і державою. Це означає також, що з цього моменту дана особа вже не несе обов'язку відповідати перед державою за вчинене, не може нести кримінальної відповідальності. Сукупність, передбачених правовою підставою вимог, що пред'являються для звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення умовами звільнення від кримінальної відповідальності. Тож, як бачимо, передумовою звільнення особи від кримінальної відповідальності є вчинення нею певного кримінального правопорушення і звільнити від відповідальності можна лише у випадку, якщо є підстава для такої відповідальності. У науковій літературі таке діяння, вчинене винною особою яку було звільнено від кримінальної відповідальності, діяння визнається юридично незначимим, та не може враховуватися при визначенні повторності і сукупності кримінальних правопорушень, призначенні покарання за вчинення нового кримінального правопорушення. В той же час, звільнення від кримінальної відповідальності не свідчить про виправдання винної особи, оскільки кримінальне провадження припиняється з nereабілітуючих для винної особи підстав [1].

Закон визначає звільнення від кримінальної відповідальності у випадках, передбачених ч. 2 ст. 44 КК, виключною компетенцією суду. Провідні науковці та практики зазначають, що звільнення від кримінальної відповідальності необхідно відрізняти від звільнення від покарання. Вказані правові інститути відрізняються один від одного, зокрема, за підставами та умовами застосування, статтями кримінального провадження. Так, якщо від кримінальної відповідальності звільняються підозрюваний, обвинувачений, підсудний, а також особа, чий кримінальний процесуальний статус ще не визначено, то від покарання звільняється засуджений, тобто особа, обвинувальний вирок суду щодо якої набрав чинності. Звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання регламентовано різними розділами Загальної частини КК [2].

Не дивлячись на те, що впровадження у 2001 р. тільки судового порядку закриття кримінального провадження за nereабілітуючими підставами не стало причиною зупинки спорів серед науковців, а тільки в незначній мірі змінило їх напрямок. Залишається основним питанням, чи встановлюється державою винність особи, яка підлягає звільненню від кримінальної відповідальності, а якщо так, то чи може вона встановлюватися у конкретному судовому рішенні (постанові або ухвалі), чи для цього потрібен лише обвинувальний вирок суду [3, с. 232].

Ще одна важлива проблема, у спеціалізованих джерелах висловлюються припущення про недоцільність безумовного припинення всіх кримінально-правових наслідків у результаті звільнення від кримінальної відповідальності. Окремі науковці вважають, що, так як

інститут звільнення від кримінальної відповідальності не відповідає принципу невідворотності відповідальності за вчинене, є доцільним, щоб положення Загальної частини КК України, які передбачають звільнення особи від кримінальної відповідальності, закріплювали положення про те, щоб особа після звільнення від кримінальної відповідальності певний час відчувала обов'язок перед законом про кримінальну відповідальність у вигляді певних правових обмежень [4].

Список використаних джерел

1. Платформа правових консультацій. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%97%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D1%96%D0%B4_%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%9F%D1%80%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B8.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III / База даних «Законодавство України» / ВР України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Рось Г.В. Закриття кримінальної справи зі звільнення особи від кримінальної відповідальності та презумпція невинуватості. *Право України*. 2009. № 10. С. 232–237.

4. Григор'єва М. Є. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з її дійовим каяттям. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2007. С. 21.

Киричко Василь Миколайович,

доцент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат
юридичних наук, доцент

ЩОДО ШАХРАЙСТВА З ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

У законопроекті № 3959-1 від 25 серпня 2020 р., прийнятому Верховною Радою України за основу 3 лютого 2021 р., передбачено положення про доповнення Кримінального кодексу України (далі – КК) статтею 222² «Шахрайство з податком на додану вартість». У ній запропоновано встановити кримінальну відповідальність за «розкрадання або незаконне заволодіння бюджетними коштами шляхом отримання бюджетного відшкодування, а так саме подання заяви про повернення суми бюджетного відшкодування, вчинені шляхом подання завідомо неправдивих відомостей, в тому числі в результаті